

Collegeopdracht Visie sociaal domein gemeente Boxtel

Opdrachtgever

Bestuurlijk opdrachtgever is Fred van Nistelrooij (wethouder Samenwerking maatschappelijke partners).

Ambtelijk opdrachtgever is Annemarie Gijsbers (teammanager SBO).

Opdrachtnemer

Voor de opdrachtnemersrol is een verzoek aan het AMT gedaan om hiervoor een projectleider ter beschikking te stellen.

Omschrijving situatie

De gemeenteraad heeft in 2021 naar aanleiding van de kerntakendiscussie het college opdracht gegeven de denkrichting “naar een veerkrachtig Boxtel” uit te werken. Vertrekpunt hiervoor is de ‘Basis op orde’ en het leggen van een stevig fundament om door te groeien naar een ‘Dynamisch en Duurzaam Boxtel’ met oog op het sociale gezicht van Boxtel. De uitdagingen op het gebied van onder meer de transformaties binnen het sociaal domein vragen hierbij extra aandacht. Bij Veerkrachtig Boxtel heeft de gemeente haar zaken op orde. We volgen wettelijke richtlijnen en kiezen bewust welke terreinen we extra aandacht geven en welke minder. Daarbij houden we rekening met de sociale structuur van Boxtel en streven we naar een schone en veilige woonomgeving. De visie sociaal domein is erop gericht de bovengenoemde keuzes te kunnen maken. Het geeft een strategisch beeld op de aanpak van (transformatie)opgaven in het sociaal domein.

In het beleidsakkoord 2021-2026 hebben we nadrukkelijk aangegeven groot belang te hechten aan een sterk sociaal domein. Het beschermen van de kwetsbaren in onze maatschappij is belangrijk. Iedereen moet voldoende kansen krijgen om mee te doen en perspectief hebben. De dienstverlening moet aansluiten bij de behoefte van onze inwoners, maar ook beheersbaar en duurzaam richting de toekomst zijn. Het is voor de gemeente een grote uitdaging om ons sociale gezicht voor de toekomst te behouden.

De gemeente Boxtel is (samen met Sint-Michielsgestel binnen MGD) in de afgelopen jaren gestart met integraal werken in het sociaal domein. Dit heeft onder meer vorm gekregen in het formeren van (integrale) wijkteams, een integrale verordening voor het sociaal domein en het traject versterking 0-de en 1^e lijn. Er zijn hierin goede stappen gezet. Echter, deze zaken zijn relatief los van elkaar vormgegeven en vormen geen samenhangend geheel. Ook worden zaken veelal eenduidig vanuit het wettelijk perspectief opgepakt. Sturing op integrale uitvoering van de wettelijke opdrachten en de benodigde transformatie in het sociaal domein is daardoor niet goed te realiseren. Het is nodig om een gezamenlijke richting te bepalen voor de ontwikkeling van het sociaal domein.

Hiervoor is een overkoepelende visie noodzakelijk: hoe kijkt de gemeente Boxtel aan tegen (de toekomst van) het sociaal-maatschappelijk domein; welke samenhangende opgaven worden binnen de gemeente gezien, hoe kunnen we deze opgaven aanpakken, hoe vertalen we dit in ons beleid, hoe geven we uitvoering aan onderwerpen in het sociaal domein en hoe leggen we de verbinding met het fysieke domein en andere (gemeentelijke) domeinen?

In de begroting van Boxtel is opgenomen: ‘We stellen in 2023 een integrale visie op voor alle domeinen met Positieve Gezondheid als onderlegger. De visie en de integrale subsidieopdracht, die we jaarlijks aan de primaire maatschappelijk partners van de gemeente Boxtel geven, dienen als onderleggers voor het integraal uitvoeringsplan van deze partners.’ Met deze opdracht geven we invulling aan dit punt uit de begroting.

Doelstelling

Het doel is te komen tot een visie op het sociaal domein voor de gemeente Boxtel voor de komende jaren, met een horizon tot 2040, met als doel meer integraliteit en samenhang in het sociaal-maatschappelijk domein aan te brengen. Deze integraliteit komt op meerdere niveaus terug:

- Op inwonerniveau door vanuit de leefwereld van onze inwoners de noodzakelijke ondersteuning te organiseren,
- Op beleidsniveau op basis van de inhoud van de maatschappelijke opgaven die de gemeente heeft, zowel binnen het sociaal domein, als in de verbinding met de andere domeinen,
- Op organisatieniveau door afspraken te maken over de gezamenlijke en individuele verantwoordelijkheden van (maatschappelijke) organisaties, en
- Op uitvoeringsniveau qua proces en aanpak van de hulpvragen van inwoners.

Opdracht en resultaat

De opdracht is te komen tot een integrale visie op het sociaal domein voor de gemeente Boxtel voor de komende jaren, met een horizon tot 2040. Deze visie wordt (zoveel mogelijk) gedragen door de inwoners van de gemeente, medewerkers van MGD, maatschappelijke organisaties en het gemeentebestuur. Het concept positieve gezondheid vormt de onderlegger van de visie. Dit concept is uitgewerkt in zes dimensies van een bredere kijk op gezondheid. Positieve gezondheid biedt daarmee een basis voor integraal werken, inclusief de verbinding met de fysieke omgeving.

1

Inhoud visie

We starten niet vanaf 0. Sinds de transities in 2015 hebben we ons ingezet om de nieuwe taken uit te voeren en deze te verbinden aan de al bestaande taken in het sociaal domein. Deze ervaring benutten we om een visie op te stellen die richting geeft. De visie is ervoor bedoeld om aan te geven waar we naartoe willen, wat we willen bereiken binnen het sociale domein. Kortom, een stip aan de horizon. Deze stip zetten we niet als gemeente alleen. Dat doen we samen met onze inwoners, maatschappelijke organisaties en sociale verbanden. De visie is de uitkomst van een proces, dat we samen met inwoners en organisaties aangaan.

¹ De zes dimensies van positieve gezondheid, www.iph.nl

De centrale vraag is: wat voor gemeente willen we in 2040 zijn als het gaat om sociaal-maatschappelijke zaken. We inventariseren welke opgaven we hierbij voor ons zien en welke effecten we willen bereiken. Op basis daarvan maken we keuzes over onze doelen en inzet. Daarbij kijken we naar wat onze inwoners van ons mogen verwachten en vice versa, welke inzet we verwachten van onze maatschappelijk partners en hoe we de samenwerking met beiden voor ons zien.

Uitgangspunten

De visie moet voldoen aan de volgende uitgangspunten:

- is samen met inwoners en maatschappelijk partners opgesteld,
- geeft focus aan de werkzaamheden van iedereen binnen het sociale domein actief is;
- aansprekend en toegankelijk zijn voor alle betrokkenen,
- brengt integrale opgaven voor het sociaal domein in beeld; deze worden duidelijk en concreet beschreven,
- biedt richting (of kaders) om complexe situaties (cases) op te kunnen pakken,
- beschrijft de individuele en gezamenlijke verantwoordelijkheden van de betrokkenen voor integrale ondersteuning aan onze inwoners,
- geeft richting aan de financiële investeringen en uitgaven in het sociaal domein,
- legt de relatie met het fysieke domein (omgevingsvisie) en andere (gemeentelijke) domeinen,
- beschrijft hoe we de voortgang van de uitvoering monitoren.

De visie wordt in een latere fase verder uitgewerkt en in een uitvoeringsplan, of -programma. Deze hebben een kortere looptijd. Hierin beschrijven we concrete acties voor de uitvoering van de opgaven. Hierdoor kunnen we op tactisch en uitvoeringsniveau sturing geven aan de invulling van de visie.

Scope

De scope van deze opdracht wordt gevormd door de wettelijke opdrachten voor de gemeenten vanuit de Wmo 2015, de Jeugdwet, de Participatiewet, de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening en Wet inburgering. Het brede welzijnswerk behoort ook tot het sociaal domein. Voor de uitvoering van deze wettelijke taken is de gemeente namelijk opdrachtgever.

Tot de scope van deze opdracht behoren ook aanpalende gemeentelijke taken die veel raakvlakken hebben met deze wettelijke opdrachten. Dit zijn het gezondheidsbeleid (op basis van de wet publieke gezondheid), sportbeleid, onderwijs, cultuurbeleid, accommodatiebeleid en doelgroepenbeleid als ouderenbeleid en jeugd-/jongerenbeleid. In veel wetten in het sociaal domein heeft het rijk de verplichting opgenomen dat gemeenten een beleidsplan opstellen.

Buiten de scope

De gemeente is niet als enige wettelijk verantwoordelijk voor de sociaal-maatschappelijke omgeving. Zo hebben zorgverzekeraars de opdracht om de thuiszorg en medische voorzieningen te organiseren en zorgorganisaties en (huis)artsen de taak dit uit te voeren. Zorgkantoren zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wlz en woningcorporaties hebben een maatschappelijke taak op het gebied van leefbaarheid. Dit valt buiten de scope van de visie. De op te stellen visie beperkt zich tot de gemeentelijke verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Gedurende het proces worden de genoemde organisaties wel betrokken om inbreng te leveren op de visie.

Relatie andere ontwikkelingen

In de gemeente spelen diverse andere ontwikkelingen die een relatie hebben met het sociaal domein. De belangrijkste worden hieronder weergegeven:

Inhoudelijke ontwikkelingen

Vensterplan

De uitvoering van het sociaal domein is belegd bij MijnGemeenteDichtbij (MGD). Met managementteam van het venster sociaal van MGD heeft voor de uitvoering een vensterplan opgesteld (zie bijlage 1). Hierin zijn een gewenst toekomstbeeld met daaraan gekoppeld organisatiedoelen voor het venster opgenomen. Het vensterplan is voornamelijk intern en uitvoeringsgericht georiënteerd.

Omgevingsvisie

In het kader van de omgevingswet wordt een omgevingsvisie opgesteld. De ontwikkeling visie op het sociaal domein biedt ook kansen om het sociaal domein te verbinden met het fysieke domein. Hoe kunnen doelen van het sociaal domein gerealiseerd worden in verbinding met het fysieke domein. Beide domeinen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Programma volkshuisvesting (woon-zorgvisie)

In juni is het programma volkshuisvesting en wonen-welzijn-zorg Boxtel 2023-2028 vastgesteld. Voor het sociaal domein is relevant dat er een sterke toename van senioren geschikte woningen gepland is. Hierbij hoort een passend aanbod vanuit welzijn en preventie en ondersteuning door professionele zorg in alle kernen en wijken. Voor diverse andere aandachtsgroepen geldt dit eveneens. Tenslotte is het bijdragen aan de leefbaarheid en vitaliteit, ook in de kleine kernen, eveneens een doel van het woonprogramma

Wijkgericht werken

Sinds 2019 werken we als gemeente, primaire partners en een aantal ketenpartners wijkgericht. We werken vanuit twee wijkteams samen met onze primaire partners en ketenpartners om onze inwoners goed en gericht te ondersteunen. Dit gaan we doorontwikkelen. Hiervoor is een afzonderlijk proces gestart. Gedurende het proces worden beide processen op elkaar afgestemd.

Hartjes in de wijk / toekomst gemeenschapshuizen

Er wordt een onderzoek gedaan naar de toekomst van gemeenschapshuizen. Samen met de besturen van de gemeenschapshuizen wordt bekeken op welke wijze de gemeenschapshuizen hun maatschappelijke rol nog beter kunnen invullen, rekening houdend met demografische en maatschappelijke ontwikkelingen van het actuele lokale beleid inzake Hartjes in de wijk.

Hervormingsagenda jeugd 2023-2028

Vanuit de landelijke hervormingsagenda jeugd staan de we aan de lat voor een stevige opgave om de jeugdzorg betaalbaar en beheersbaar te houden. Dit betekent investeren in preventie en een sterke 0-de en 1ste lijns voorzieningen. Dit bespaart op termijn duurdere specialistische zorg. De focus ligt op efficiënte en effectieve dienstverlening aan onze inwoners. Deze lijn is zeer bepalend in de komende jaren. Het regionale beleidsprogramma volgt deze contouren. Voor de lokale uitvoering van maatregelen leggen we de verbinding in het brede sociaal domein. Jeugd is onlosmakelijk verbonden met het sociaal domein een sterke verbinding is nodig voor maximaal effect op de gezinnen. Een duidelijk integrale visie en focus op gezond, veilig en kansrijk opgroeien is daarin helpend.

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

Voor de lokale uitvoering van het GALA is een specifieke uitkering ontvangen ter hoogte van € 600.000. Het GALA is er in grote lijnen op gericht de lokale aanpak op preventie bij volksgezondheid te bevorderen en de sociale basis te versterken. Hiervoor is een plan van aanpak opgesteld. In het GALA is de verplichting opgenomen dat de gemeente uiterlijk in 2024 een beleidsvisie heeft op de sociale basis, met aandacht voor gebiedsgerichte uitvoering. Door het opstellen van een integrale visie sociaal domein wordt hieraan voldaan.

Organisatie

Naast een visie op het sociaal domein voor Boxtel wordt in een parallel proces ook een visie voor de gemeente Sint-Michielsgestel opgesteld. Hieronder is het proces voor Boxtel geschetst:

Opdrachtgeversoverleg:

- Betrokkenen: Fred van Nistelrooij, Annemarie Gijsbers, Bram Koolstra en de opdrachtnemer/projectleider (pm)
- Verantwoordelijkheden: sturen op voortgang traject, inhoud toetsen aan bestuurlijke uitgangspunten en wensen, creëren draagvlak in college van B&W, informeren gemeenteraad.
- Frequentie: ca 1 x 4 à 6 weken

Kerngroep

- Betrokkenen: Projectleider, Bram Koolstra, Mariëtte van Eck, Suzanne Ekkel, Sophie Luijpen
- Verantwoordelijkheden: Verantwoordelijk voor het uitvoeren van het proces, sturen op proces, input op inhoud / sparren, betrokken krijgen en houden interne en externe stakeholders en het opleveren van de uiteindelijke visie.
- Frequentie: 1x 2 à 3 weken

Overige betrokkenen

Bestuurlijke afstemming collegeleden: de opdracht raak de portefeuille van alle leden van college. Daarom wordt 1x in de circa 8 weken een klankbordgroep met alle collegeleden georganiseerd. Het doel is in samenhang op de inhoudelijke richting en het proces te reflecteren.

De gemeenteraad wordt gedurende het proces betrokken door middel van informatiebrieven en één of meerdere bijeenkomsten. Dit wordt nader ingevuld in het participatieplan.

MT Venster SO: monitoren invloed proces en uitkomsten op organisatie MGD / sociaal domein. Beoordelen aansluiting integraal plan op Vensterplan Sociaal.

AMT: wordt betrokken als venster-overstijgende zaken aan de orde zijn. Vooraf wel geïnformeerd over proces. Het AMT wordt ook gevraagd een projectleider ter beschikking te stellen.

Voor de uitvoering van het project, is een ondersteuner vanuit het venster sociaal beschikbaar.

Randvoorwaarden

- Beschikbaarheid medewerkers:
Voor het schrijven van de visie zal input vanuit diverse teams nodig zijn. Dit gaat niet alleen om teams in het sociaal domein, maar ook communicatie, financiën, MEO, wijkmakelaars en mogelijk andere teams.
- Beschikbaarheid opdrachtgevers voor overleg (ambtelijk 1x 2 weken, bestuurlijk 1x 6 weken 1 uur)
- Zoals hiervoor beschreven, heeft de visie raakvlak met veel andere inhoudelijke ontwikkelingen. Om ervoor te zorgen dat een en ander in overeenstemming is met elkaar, is het nodig om ook bij die ontwikkelingen betrokken te zijn of worden. Hiervoor moeten een of meerdere leden van de kerngroep ruimte hebben om bij daarbij aan te haken. Ook is het belangrijk dat bij nieuwe ontwikkelingen actief de relatie wordt gelegd met de visie sociaal domein.
- Beschikking over benodigde budget om opdracht uit te voeren.

Participatie

Voor de participatie wordt in samenwerking met de afdeling communicatie een afzonderlijk communicatie- / participatieplan opgesteld. Het is nadrukkelijk de bedoeling om de visie in een interactief proces met inwoners en maatschappelijke organisaties op te stellen. Belangrijke organisaties in het proces zijn onze primaire partners ContourdeTwern, BSB en MEE; en Joost, Vivent en Zorggroep Elde Maasduinen. Een groot deel van de uitvoering zal immers bij hen liggen. De wijze waarop de omgevingsvisie is opgesteld kan als goed voorbeeld dienen. Hierin is een intensief proces gevolgd met, zowel fysieke als digitale participatie door inwoners en organisaties.

In het participatieplan wordt beschreven wie welke rol heeft in de verschillende fases van het traject.

Adviesraad sociaal domein

De adviesraad sociaal domein hecht veel waarde aan het opstellen van een visie en ondersteunt dit. Met de adviesraad van Boxtel (en Sint-Michielsgestel) is afgesproken dat zij nauw betrokken worden bij het proces en voldoende mogelijkheden hebben om hun inbreng te leveren. Zij ondersteunen van hun kant ook de gemeente bij het betrekken van inwoners en andere organisaties.

Inzet middelen

- Inschatting benodigde uren MGD (op basis van gezamenlijk traject met Sint-Michielsgestel):
 - o Opdrachtnemer/intern projectleider: 16 uur/week
 - o Kerngroep: 4 uur/week/lid (bij schrijven teksten zal dit meer zijn)
 - o Ondersteuning: 8 uur/week
 - o SBO: in totaal 25 uur p.p.
 - o Vertegenwoordiging vensters MEO (incl project ouderenbeleid)/BO: pm
- Voor uitvoering opdracht is in de begroting € 25.000 opgenomen

Globale fasering

In het project zijn een aantal mijlpalen, met daaraan gekoppelde documenten waarover besluitvorming plaatsvindt:

Maand	Onderwerp	besluitvorming
December 2023	Vaststelling opdracht	Vaststellen opdracht door college.
Januari 2024	Projectplan en startnotitie participatie	Tegelijkertijd vaststellen projectplan en startnotitie participatie door het college.
Januari 2024	Trenddocument met belangrijkste ontwikkelingen in het sociaal domein	Kennis nemen/vaststellen in college
April 2024	Tussenstand participatietraject	Opiniërend bespreken van de opgehaalde opgaven in stuurgroep collegeleden
Juni 2024	Maatschappelijke opgaven in beeld	Vaststellen van opgaven (voorlopige uitkomst participatietraject) door college.
September 2024	Eerste conceptvisie	Bespreking in stuurgroep collegeleden
Oktober 2024	Monitoringsplan	Beperking in stuurgroep collegeleden
Oktober 2024	Definitief concept voor besluitvorming in college + doorzending naar raad	Besluitvorming in college
Oktober/November 2024	Uitvoeringsplan 2025-2026 (of ander jaar)	Besluitvorming in college
Aansluitend	Behandeling in gemeenteraad.	Besluitvorming in raad

Een nadere uitwerking van deze mijlpalen wordt opgenomen in het projectplan dat door de projectleider wordt opgesteld.

Risico's

Randvoorwaarden niet ingevuld

Voor het slagen van deze opdracht is het noodzakelijk dat de randvoorwaarden ingevuld zijn. Door in de formulering van de opdracht een brede groep te betrekken is hier al vooraf rekening mee gehouden. Gedurende het project moeten de randvoorwaarden ook ingevuld blijven, met name de beschikbaarheid van de medewerkers. Dan kan ertoe leiden dat er geen prioriteit aan andere onderwerpen gegeven kan worden.

Papieren tijger

Een visie wordt meestal in abstracte termen opgeschreven. De praktische uitvoerbaarheid van de visie is echter belangrijk om ook echt effect te hebben. Daarom wordt bij het opstellen van de visie ook de uitvoering betrokken. Daarnaast wordt de visie uitgewerkt in uitvoeringsplannen, zodat de vertaalslag naar de praktijk gelijk gemaakt wordt.

Inwonersparticipatie

De visie wordt interactief met inwonersparticipatie opgesteld. Het risico bestaat dat er geen animo bij inwoners is om inbreng te leveren tijdens het project. Of dat bepaalde doelgroepen niet of minder, of juist oververtegenwoordigd zijn. Door laagdrempelige methodes in te zetten, waarbij zowel digitaal als fysiek de inbreng van inwoners(groepen) opgehaald wordt, wordt dit risico beperkt. Het wordt ook zo vormgegeven dat alle doelgroepen in de gelegenheid zijn en gestimuleerd worden om input te geven. Er is echter geen garantie dat zij hier gebruik van maken, wat afbreuk kan doen aan het draagvlak van de visie.

Bijlage 1 – Vensterplan sociaal

Het Venster MT sociaal van MijnGemeenteDichtbij heeft een gewenst toekomstbeeld voor het sociaal domein opgesteld. Hieronder is de hoofdlijn weergegeven:

‘Inwoners uit de gemeenten Boxtel (en Sint-Michielsgestel) kunnen zich ontwikkelen naar vermogen, binnen zijn of haar mogelijkheden meedoen en aan de samenleving bijdragen. Inwoners doen dat zoveel mogelijk zelfstandig. Waar het niet lukt, helpen we die mogelijkheden vergroten in de nabijheid van hun woon- en leefomgeving. Hiermee geven we uitvoering aan de wettelijke taken met als uitgangspunt een kwalitatief, beheersbaar en betaalbaar sociaal domein’

Aan dit beeld zijn een aantal organisatiedoelen gekoppeld:

1. Wegwijs: Wegwijs is de centrale ingang voor inwoners met vragen op het gebied van zorg, inkomen en jeugd. We werken wijkgericht, staan dichtbij inwoners en bouwen daarmee aan een veerkrachtige bevolking, waar zorg/aandacht/oog is voor elkaar.
2. Samenwerking met maatschappelijke organisaties: Inwoners kunnen terecht voor een breed, flexibel en algemeen toegankelijk aanbod aan hulp en ondersteuning in de nabijheid van hun leef- en woonomgeving. We werken hiervoor aan veerkrachtige wijken. Doordat we meer inwoners verwijzen naar deze algemene voorzieningen (0e en 1e lijn) neemt de geïndiceerde zorg (2e lijn) af.
3. Efficiënt werken: In het venster Sociaal werken we zo efficiënt mogelijk: met kwaliteit, integraal, resultaatgericht, zakelijk en kostenbewust. Elke stap die we zetten is van toegevoegde waarde voor de inwoner.
4. Beheersbaar en betaalbaar sociaal domein: In het venster Sociaal hebben we grip op inhoud, op volumes en op financiën. Daarom kunnen we het gemeentebestuur goed adviseren over toekomstige ontwikkelingen en scenario's.
5. Professionals: We investeren in onze medewerkers, zij zijn ons belangrijkste kapitaal (en ambassadeurs) als het gaat om het behalen van onze doelen. In het venster Sociaal zijn medewerkers competente, wendbare en zelfstandige professionals die in staat zijn om de opgaves in dit vensterplan (en de teamplannen) uit te voeren.
6. Structuur: De omvang, structuur en aansturing van het venster Sociaal is zo ingericht dat het bereiken van de geformuleerde doelen en resultaten zo optimaal mogelijk wordt gefaciliteerd.
7. Datagedreven werken: In het hele venster Sociaal adviseren we, maken we afwegingen en innoveren we op basis van data en data-analyse. De informatie en de conclusies uit deze data-analyse zijn voor betrokken medewerkers toegankelijk en begrijpelijk.